

BESLUT

2014-03-17

Dnr: 13/02771

SAKEN

Sverige idag, SVT1, 2013-11-27, kl. 17.30, inslag om hot mot Östgöta Correspondenten; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Programmet *Sverige idag* innehöll ett inslag om hot mot journalister. I inslaget intervjuades chefredaktör A och i påannonseringen sades följande.

(A) – Det här är personer som vet vad de håller på med [...] och där det handlar om att hoten är en del för att gynna deras affärsverksamhet. De får sin vilja igenom allt för ofta. (Programledare) – Östgöta korrens chefredaktör berättar om hoten mot tidningen och hur de ska bemötas.

Efter påannonseringen om inslaget sade programledaren följande.

(Programledare) – Ja, här i *Sverige idag* så berättade vi häromdagen om hur en nynazistisk grupp satte upp spärband och skyltar på entréerna in till några tidningsredaktioner. Hot och påtryckningar mot både journalister och politiker har blivit vanligare och det är vanligt att de här hoten kommer från den organiserade brottsligheten. På ett seminarium i riksdagen i dag har man diskuterat just detta med hot och påtryckningar.

I reportaget som följde sades bland annat följande.

(A) – För vår del så är det nytt med den här typen av [...] ganska genomtänkta och mera systematiska hot från det som är den organiserade brottsligheten. Det här är inte en vettvilling, vilken som, utan det här är personer som vet vad de håller på med och så [...] där det handlar om att hoten är en del för att gynna deras affärsverksamhet. De får sin vilja igenom alltför ofta. (Reporter) – De senaste hoten mot tidningen och journalisterna kom tidigt i höstas när man skrivit om en polisrazzia mot ett skrotupplag kopplat till ett kriminellt gäng.

(A) – Dessutom så håller sig hoten ofta precis inom ramen för, för, för lagen. Alltså, så att det är svårt att få någon fälld för dem, men undertexten är glasklar. Och min bild är att hot blir vanligare, det finns många, undersökningar som visar på det.

(Reporter) – I dag var chefredaktör A inbjuden till riksdagen för att berätta om hur tidningen hanterar hoten. Och hennes sätt är total öppenhet. Och varför valde ni då att gå till motattack och skriva om dem? (A) – För att tala om att "hit men inte längre, nu får ni ta och backa". Det är helt centralt. Och det är viktigt för oss att skriva om det här och berätta om det här därför att det är så många andra yrkesgrupper som råkar ut för liknande hot. (Reporter) – Hon anser också att demokratins författningsskydd, det vill säga Säpo, kan göra mer. (A) – Jag tycker också det känns som att man till exempel från Säpo är rätt nyvaken. Man är duktig på jobba med personskydd men det som gäller författningsskyddet och det som det här handlar om, uppenbara försök till olaglig påverkan av, av medier, man har inte riktigt förstått vad det, vad det, som händer egentligen.

ANMÄLNINGARNA

Tre anmälningar har kommit in mot inslaget. En av anmälarna är kritisk till att programmet använder epitet "nynazistisk" för att smutskasta Svenskarnas parti, utan att beskriva vad som skulle göra dem till nynazister.

Vidare anser anmälarna att programmet gav sken av att Svenskarnas parti skulle tillhöra den organiserade brottsligheten och att partiet låg bakom hoten mot journalister. Ett par minuter in i programmet så började ett inslag om hot och påtryckningar från organiserad brottslighet mot journalister. I programmet så illustrerades inslaget med bilder från en symbolisk aktion där personer med anknytning till Svenskarnas parti hade satt upp blågula band vid ingången till Östgöta Correspondentens redaktion, samtidigt som man pratade om allvarliga hot mot journalister från den organiserade brottsligheten. Det visades även bilder från en demonstration som Svenskarnas parti var med och arrangerade. Man gav alltså sken av att Svenskarnas parti skulle tillhöra den här organiserade brottsligheten och hoten mot journalister, vilket är falskt. De hoten som var det senaste som chefredaktören för Östgöta Correspondenten pratade om i inslaget kom från några kriminella som drev ett skrotupplag som tidningen rapporterade om och därför fick besök och sedan blev hotade av. Aktionen från Svenskarnas parti skedde nyligen och var efter det Östgöta Correspondenten hotats av de kriminella. Alltså ansåg inte ens chefredaktören detta som något hot. Det här var en medveten vinkling av redaktionen på *Sverige idag* för att associera Svenskarnas parti med brottslighet.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att inslaget inte strider på mot kravet på saklighet i sändningstillståndet och anför bland annat följande.

Sverige idag är ett nyhetsprogram som sänds från Umeå fyra dagar i veckan, måndag till torsdag. Programmet sammanställer aktuella nyheter från SVT:s regionala nyhetsprogram.

Inslaget den 27 november handlade om att hot och påtryckningar mot journalister ökat och ofta kommer från den organiserade brottligheten, men också från politiska grupperingar. Två dagar tidigare, den 25 november, hade Svenskarnas parti gjort en samlad aktion mot flera tidningsredaktioner i Sverige. Med blågula spärrband hade man – som man själva beskriver det – ”förseglat” redaktionerna. På spärrbanden hängde skyltar med texten: ”STOPP. Denna byggnad har blivit förseglad av blågula band på grund av den svenskfientliga propaganda som sprids härifrån.” Som underskrift stod webbadressen till Svenskarnas parti. Detta behandlades samma dag i *Sverige idag* i ett telegram och en kort intervju med tidningen Östrans chefredaktör. Vidare berättades om andra tidningar och Hudiksvalls kommunkontor som också blivit utsatta för Svenskarnas partis ”försegling”. Östrans chefredaktör sade i intervjun att hon ”tror att dom vill påverka oss i vår rapportering och det kommer dom inte att lyckas med” Hon sade vidare ”Detta är i förlängningen ett hot mot demokratin om man försöker tysta journalister”. I senare samtal har Östrans chefredaktör sagt till redaktionen att hon kontaktade polisen för att prata om en eventuell anmälan, men att polisen avrådde eftersom hotet inte riktade sig mot en utpekad person och att det därför inte skulle ha funnits grund för anmälan.

Tidningen Hudiksvalls Tidnings chefredaktör, polisanmälde däremot aktionen. I SVT:s *Gävledala* sade hon:

Man kan ju tycka att det här inte borde vara så allvarligt och att det är egentligen bara en manifestation, men samtidigt, det som är oerhört otäckt i det här är att det visar vad dom här rörelserna egentligen strävar efter för sorts samhälle. Ett samhälle där tidningarna tiger, där det inte finns någon granskning, det inte finns ett öppet samtal, där det inte finns en debatt och det skrämmer mig.

Två chefredaktörer för de tidningar som utsatts har alltså öppet gått ut med att de upplevt Svenskarnas partis aktion som ett uppenbart hot. Det aktuella inslaget den 27 november sändes först i *Östnytt* och sedan i *Sverige idag*.

Inslaget handlade på ett övergripande plan om hot och påtryckningar bland annat mot bakgrund av de senaste händelserna. Bland annat berättade Östgöta-Correspondentens chefredaktör som hade deltagit i riksdagens seminarium hur tidningen valt att hantera hot. I inslaget fanns ett exempel på hot från en grupp som hör till den organiserade brottligheten. Svenskarnas parti förekom inte i det exemplet. I slutet av inslaget uttalade sig A om att hon ansåg att Säpo kunde arbeta bättre med författningsskyddet. Detta illustrerades kort med demonstrationsbilder där polis hade svårt att hålla ordning. I någon sekund syntes flaggor med otydligt mönster.

Svenskarnas parti är ett mycket litet parti och därmed okänt för majoriteten av tv-tittarna. Därför bedömdes det vara relevant att i sammanhanget använda en kortfattad beskrivning i samband med att partiet omnämndes. Nationalcyklopedin ger följande definition av det epitet som användes i det aktuella inslaget: ”Nynazism, neonazism, benämning på de politiska grupper och idéer som knyter an till den nazistiska ideologin och politiska strategin.”

Svenskarnas parti bildades år 2009 ur Folkfronten som i sin tur bildades ur Nationalsocialistisk front (NSF), år 2008. Svenskarnas parti hör till de grupper som bevakas av Säpo och bedöms ingå i den så kallade vit makt-miljön. Enligt Säpos analys är övergången från Nationalsocialistisk front till Svenskarnas parti endast ett namnbyte. Trots att Svenskarnas parti inte kallar sig national-socialistiskt, finns NSF:s ambitioner att avskaffa demokratin och införa ett nationellt styre kvar, menar Säpo.

I en intervju i Laholms tidning i år svarade en företrädare för Säpo på frågan om Svenskarnas parti är ett nazistiskt parti:

Ja, i den bemärkelsen att nazism är en förkortning av nationalsocialism. Dagens Svenskarnas parti började som Nationalsocialistisk front år 2002, en organisation som ville ta makten på demokratisk väg för att sedan avskaffa demokratin. De ställde upp i kommunala val både år 2002 och 2006, men bedömde att begreppet ”nationalsocialism” i partinamnet var ett hinder för att få de röster man ville ha och bytte därför namn år 2008: först till Folkfronten och sedan till Svenskarnas parti.

Nationalsocialistisk front stod för en klassisk nationalsocialism som bland annat byggde på principen att människor är indelade i raser och att den så kallade vita ariska rasen är överlägsen andra. Svenskarnas parti uttrycker sig med en annan terminologi. Ideologin beskrivs dock genom att referera till det västerländska genetiska och kulturella arvet, det etniskt svenska med ett eget tolkningsföreträde gällande svenskt medborgarskap och vilka som ska exkluderas från detta. Exempelvis ”Sverige skall även i framtiden vara svenskt: Endast människor som tillhör det västerländska genetiska och kulturella arvet, där de etniska svenskarna ingår, skall kunna vara svenska medborgare.” När Daniel Höglund skulle representera Svenskarnas parti i kommunfullmäktige i Grästorp år 2010 sade han bland annat till tidningen Expressen: ”När det handlar om gränsfall och är svårt att avgöra vem som är svensk eller inte är det något för en myndighet att utreda. Det kan avgöras enkelt med dna-tester” och att de som ska utvisas ”kan flytta vart de vill”, bara de inte bor kvar i Sverige.

Ett centralt drag i nazismen är den radikala antisemitismen. Följande är punkt två i partiets program:

Sverige skall styras av svenskarna: Icke-svenskar skall ej tillåtas ha maktpositioner inom det svenska samhället. Enbart svenskar skall företräda, leda och styra Sverige. Detta i synnerhet i så viktiga sammanhang som de som har en betydande påverkan på vårt folks utveckling och samhällsbyggnad. Därför skall endast svenska medborgare

tillåtas inneha positioner motsvarande dem i de tre statsmakterna riksdag, regering och massmedia. Inga icke-svenskar skall tillåtas att inifrån Sverige sitta på så betydande poster att de kan propagera utifrån en främmande etnisk lojalitet. Svenska massmedier skall ägas och drivas av svenskar så att inte svenska intressen får ge vika för etniskt främmande sådana.

I partiets program nämns inte judar men i artiklar och tal framgår att det bakom punkt 2 i programmet ligger en koppling till myten om den judiska konspirationen. Inför valet år 2010 förklarade en representant för Svenskarnas parti:

Det går inte att förbise den unika roll som judar spelat historiskt och i nutiden [...] Disproportionerligt många judar hör till världens rikaste, är involverade i politiken, är ägare eller på andra sätt aktiva inom media samt upphovsmän till en stor del av det tankegods som i dag anses politiskt korrekt. [...] Judar har även i väldigt stor utsträckning inverkat på det "moderna" tankesätt som råder i Västvärlden.

På Svenskarnas partis nättidning Realisten finns arkivet från Nationalsocialistisk Fronts tidning den Svenske Nationalsocialisten. På sajten förekommer hyllningar till nazistiska ledare och ideologer. Nätbutikens Arminius saluför nazistisk litteratur som Adolf Hitlers Mein Kampf och hyllningar till Tredje riket. Det finns också en uppsjö av skrifter och böcker till försäljning där nazisternas folkmord på judar förnekas.

Tidningen Expo publicerade den 13 april 2013 en större granskning av Svenskarnas parti. I granskningen har tidningen gått igenom Svenskarnas partis program, partiets tidning Framåt, webbtidningen Realisten och lyssnat på partiets poddradiosändningar för att se hur partiet förhåller sig till den nationalsocialistiska ideologin och till historien. Granskningen kommer fram till att Svenskarnas parti tydligt knyter an till den nazistiska ideologin. Partiets förra ledare Daniel Höglund och Anders Ärleskog var båda ledande i Nationalsocialistisk front före ombildningen till Svenskarnas parti. Även den nuvarande ledaren Stefan Jacobsson har en nazistisk bakgrund och har talat vid en rad nazistiska manifestationer och sammankomster. Vid Salemmarschen år 2008 var han en av talarna. I talet sade Jacobsson bland annat: "Tiden är inne för att offret och jägaren byter plats. Det är vår tid att resa vapen mot mångkulturen och jaga ut den ur Sverige!".

Svenskarnas partis webbsida och partiets webbtidning Realistens webbplats klassificerades år 2013 som öppet våldsbejakande i en studie av Statens medieråd.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (vid

tidpunkten för sändningen enligt 5 § i sändningstillståndet och efter den 1 januari 2014 enligt 13 § i sändningstillståndet).

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Mot bakgrund av vad SVT anfört i sitt yttrande anser granskningsnämnden att det inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet att benämna Svenskarnas parti som nynazistiskt.

Enligt granskningsnämndens mening kunde Svenskarnas parti, särskilt genom bildsättningen i inslaget, framstå som ett exempel på organiserad brottslighet, men mot bakgrund av inslagets utformning som helhet och att det inte uttryckligen uppgavs att partiet stod för sådan brottslighet, strider inte inslaget mot kravet på saklighet i sändningstillståndet.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, K-G Bergström, Elisabet Bäck, Ingrid Carlberg, Leif Hedman, Jan Holmberg och Kristina Ståhl efter föredragning av Anne Ronkainen.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Anne Ronkainen